

(især) begrænsninger, men han er ikke negativ eller nedvurderende. Tværtimod opfatter han EPS som den vigtigste europæiske nyudvikling siden Rom-traktaten og som en ægte afspejling af det euroæiske samarbejdes aktuelle stade. At det mere minder om de Gaulles »fædrelandenes Europa« end om føderalisternes europæiske union kan forfatteren meget vel leve med.

Ifestos' bog er alt for lang både med hensyn til detaljer og udenomsværker. Men det er trods disse mangler også en god bog, der både rummer velgennemførte empiriske analyser, en god beskrivelse af EPS' institutioner og en fornuftig teoretisk tilgang til emnet.

Nikolaj Petersen
Institut for Statskundskab

Stein Ugelvik Larsen (ed.), *Lov og struktur*, Bergen: Universitetsforlaget, 1987, 285 s., NKr. 280,00.

For en del år siden udsendte en række samfundsforskere i Bergen nogle små hæfter, der bar fællestitlen »Lov og Struktur«. Ideen med disse hæfter var at diskutere enkelte særligt kendte og/eller vigtige samfundsvidenskabelige lovmæssigheder, som for eksempel den af Robert Michels formulerede oligarkiets jernlov, loven om profitratens faldende tendens, medieforskningens totrins-hypotese, eller hvad det nu ellers kunne være.

Nu har gruppen i Bergen samlet de mange små hæfter i en bog, som Stein Ugelvik Larsen har redigeret og skrevet en indledning til. I indledningen fortælles om tanken med det hele, medens resten af bogen udgøres af ikke mindre end 24 præsentationer og diskussioner af lige så mange formulerede lovmæssigheder, hypoteser, teorier, grundlæggende strukturer eller hvilken betegnelse, man nu foretrækker. Under alle omstændigheder er der tale om klassiske og principielt testbare generaliseringer om samfundsmæssige forhold.

Alle bidragene er bygget op over en nogenlunde ens læst: »Loven« præsenteres i sin oprindelige formulering og derefter i oversættelse, med en kort redegørelse for, hvad den egentlig handler om. Så redegøres der kort for baggrunden for loven og siges lidt om den person, hvis navn almindeligvis knyttes til den. I mange tilfælde er der tale om, at der kan identificeres en hel forskningshistorie, inden en sådan lovmæssighed udmøntes i en formulering, der sidenhen bliver klassisk. Det ved forfatterne naturligvis, men pladsen har ikke rigtigt tilladt, at man går ind i længere redegørelser for denne form for forskningshistorik.

Så gives der en nærmere præcisering i formaliseret form, og der formuleres en kritik, blandt andet i form af en drøftelse af generaliserbarhed og af mulighederne for empirisk at teste de pågældende love, inden der gives lidt empiri, som regel på baggrund af norske forhold. Det er en god og klar struktur, som forsøger at være fair i sin præsentation af disse love – samtidig med, at der lægges op til en kritisk drøftelse, der kommer godt rundt om de pågældende emner.

(især) begrænsninger, men han er ikke negativ eller nedvurderende. Tværtimod opfatter han EPS som den vigtigste europæiske nyudvikling siden Rom-traktaten og som en ægte afspejling af det euroæiske samarbejdes aktuelle stade. At det mere minder om de Gaulles »fædrelandenes Europa« end om føderalisternes europæiske union kan forfatteren meget vel leve med.

Ifestos' bog er alt for lang både med hensyn til detaljer og udenomsværker. Men det er trods disse mangler også en god bog, der både rummer velgennemførte empiriske analyser, en god beskrivelse af EPS' institutioner og en fornuftig teoretisk tilgang til emnet.

Nikolaj Petersen
Institut for Statskundskab

Stein Ugelvik Larsen (ed.), *Lov og struktur*, Bergen: Universitetsforlaget, 1987, 285 s., NKr. 280,00.

For en del år siden udsendte en række samfundsforskere i Bergen nogle små hæfter, der bar fællestitlen »Lov og Struktur«. Ideen med disse hæfter var at diskutere enkelte særligt kendte og/eller vigtige samfundsvidenskabelige lovmæssigheder, som for eksempel den af Robert Michels formulerede oligarkiets jernlov, loven om profitratens faldende tendens, medieforskningens totrins-hypotese, eller hvad det nu ellers kunne være.

Nu har gruppen i Bergen samlet de mange små hæfter i en bog, som Stein Ugelvik Larsen har redigeret og skrevet en indledning til. I indledningen fortælles om tanken med det hele, medens resten af bogen udgøres af ikke mindre end 24 præsentationer og diskussioner af lige så mange formulerede lovmæssigheder, hypoteser, teorier, grundlæggende strukturer eller hvilken betegnelse, man nu foretrækker. Under alle omstændigheder er der tale om klassiske og principielt testbare generaliseringer om samfundsmæssige forhold.

Alle bidragene er bygget op over en nogenlunde ens læst: »Loven« præsenteres i sin oprindelige formulering og derefter i oversættelse, med en kort redegørelse for, hvad den egentlig handler om. Så redegøres der kort for baggrunden for loven og siges lidt om den person, hvis navn almindeligvis knyttes til den. I mange tilfælde er der tale om, at der kan identificeres en hel forskningshistorie, inden en sådan lovmæssighed udmøntes i en formulering, der sidenhen bliver klassisk. Det ved forfatterne naturligvis, men pladsen har ikke rigtigt tilladt, at man går ind i længere redegørelser for denne form for forskningshistorik.

Så gives der en nærmere præcisering i formaliseret form, og der formuleres en kritik, blandt andet i form af en drøftelse af generaliserbarhed og af mulighederne for empirisk at teste de pågældende love, inden der gives lidt empiri, som regel på baggrund af norske forhold. Det er en god og klar struktur, som forsøger at være fair i sin præsentation af disse love – samtidig med, at der lægges op til en kritisk drøftelse, der kommer godt rundt om de pågældende emner.

En oversigt over de lovmæssigheder og strukturer, der tages op, er nok en forudsætning for, at man bedre kan vurdere, hvor vidt bogen faktisk favner:

Oligarkiets jernlov (af Stein Ugelvik Larsen), totrins-hypotesen (Helge Østbye), Engels lov (Hans-Erik Dahl), hypotesen om krydspres (Lars Svåsand), Sundts lov (Stråle Dyrvik), centralstedsteorien (Jan Lundqvist), Duvergers lov om topartisystemet (Stein Kuhnle), Durkheims selvmordshypotese (Knud Knudsen), »Den protestantiske etik og kapitalismens ånd« (Jan Erik Karlsen), Phillips-kurven (Rolf Brunstad), Chayanovs regel (Reidar Grønhaug), Hawthorne-effekten (Tom Colbjørnsen), Says lov (Helge W. Nordvik), »rank size rule« (eller Auerbachs lov) (Jan Lundqvist), loven om profitratens faldende tendens (Anton Hellesøy), Hottellings centraliseringslov (Rognvaldur Hanneson), Kondratieff-cyklen (Jan Evert Nilsson), vækst gennem »take off« (eller Rostows stadie-teori) (Einar Berntzen), virkningsloven (Karl Halvor Teigen), »The high level equilibrium trap« (Arnved Nedkvitne), Rikers størrelsesprincip (Kaare Strøm), Kaldors lov (Anton Hellesøy), Malthus' befolkningslov (Ståle Dyrvik) og endelig evolutionsteorien (Andreas L. Steigen).

Som det ses, er der tale om et bredt udvalg af centrale og klassiske love/teorier/hypoteser/principper osv., ikke kun af relevans inden for statskundskab, men generelt inden for samfundsvidenskaberne, uden nogen indsnævrende faglig binding. Dette understreges yderligere af, at forfatterne kommer fra en række forskellige samfundsvidenskabelige fag.

I de tilfælde, hvor anmelderen har forudsætninger for at vurdere bidragene, virker de yderst gennemarbejdede og solide. Og i de tilfælde, hvor han ikke har det, giver de et godt indtryk af, hvad det centrale indhold er i de pågældende generaliseringer og en overbevisende diskussion, som også giver mulighed for at gå videre i den mere specielle litteratur inden for og omkring de enkelte emner.

Bogen kan altså i høj grad anbefales som et oplagt opslagsværk, også selvom den selv gerne vil distancere sig lidt fra at være et katalog eller en encyklopædi af samfundsvidenskabelige love og strukturer. Sigtet er også en søgning mod helt grundlæggende fællestræk i de samfundsvidenskabelige discipliner. Det er en flot målsætning, selvom bogens karakter af opslagsværk dog forekommer at være den, der slår kraftigst igennem. Det er også alt nok, for hvor finder man ellers sådan 24 små gennemarbejdede forskningsdiskussioner og tilløb til afprøvninger af så centrale og så klassiske generaliseringer?

Behandlingen i de forskellige afsnit går ikke alle lige dybt; det er imidlertid en naturlig følge af forskelle i, hvad der overhovedet er skrevet om de pågældende generaliseringer, og hvor tæt afprøvningen sidenhen har gået på dem – og vel også hvor meget, der overhovedet er at sige? Så det kan nok ikke være anderledes.

Kun én kritisk bemærkning: Projektets tilblivelseshistorie, dvs. de oprindelige små, enkeltstående hæfter, som for de flestes vedkommende udkom i Bergen i begyndelsen og midten af 1970'erne, har betydet, at der i de fleste tilfælde har foreligget manuskripter, som forfatterne har kunnet fristes til at tro var færdige. Man aner derfor en tilbøjelighed hos nogle til, at opdateringen af litteraturen – og indarbejdelsen af den i de oprindelige udformninger – har et lidt påklistret præg. Bogen får dermed også et præg af sin tid og af sin lange tilblivelseshistorie.

Men alt i alt er der altså tale om en meget nyttig udgivelse, som bidrager til at tegne et imponerende billede af det bergensiske samfundsvidenskabelige forskningsmiljø – både i 1970'erne og nu. Den kan absolut anbefales – også selvom prisen måske vil betyde, at det især er biblioteker, der kommer til at anskaffe den.

Jørgen Elklit
Institut for Statskundskab

Peder J. Pedersen & Reinhard Lund (eds.), *Unemployment: Theory, Policy, and Structure*, Berlin – New York: de Gruyter, 1987, 358 s.; Reinhard Lund, Peder J. Pedersen & Jan Beyer Schmidt-Sørensen (eds.) *Studies in Unemployment*, Copenhagen: New Social Science Monographs, 1987, 220 s.

I september 1985 afholdt Det Samfundsvidenskabelige Forskningsråd en konference i Rønne om arbejdsløshedsforskning. Formålet var at bringe forskere fra flere lande og med forskellige indfaldsvinkler til studiet af arbejdsløshedsproblemet sammen. Samtidig markerede konferencen afslutningen på forskningsrådets særlige initiativområde omkring arbejdsløshedsforskningen, som havde løbet over perioden 1978-1986.

Med Peder J. Pedersen og Reinhard Lund som hovedredaktører er de forskellige konferencepapirer blevet samlet i to bøger – begge på engelsk.

Det er i sig selv prisværdigt, at det er lykkedes at skaffe mulighed for at få publiceret de forskellige bidrag. Det kan dog umiddelbart være vanskeligt at se skillen mellem de to bøger, bortset fra, at det på grund af udgivelsessted ser ud som om, at den første indeholder de mest kvalificerede bidrag, mens den anden indeholder resten!

Derudover kan det som altid med den slags artikelsamlinger være vanskeligt at se den røde tråd – at se hvor de udvalgte artikler bringer os hen. Selvom de enkelte bidrag kan være af høj kvalitet hver for sig, kan det samlede billede let blive noget flimrende – og det gør det naturligvis også tilsvarende vanskeligt, når man skal forsøge at vurdere disse bøger som bøger og ikke blot se på de enkeltstående artikler løsrevet fra hinanden.

Unemployment: Theory, Policy, and Structure indeholder 18 artikler, og er ind delt i to hovedgrupper: Den første gruppe på 10 artikler er af økonomisk eller statistisk karakter, mens den anden gruppe er en opsamling af forskellige artikler, der ser på arbejdsløshedsproblemet ud fra en politologisk, en sociologisk, en socialmedicinsk og en psykologisk synsvinkel.

Der er som hovedregel tale om væsentlige og gennemarbejdede bidrag til forståelsen af mange af arbejdsløshedsproblemet og arbejdsløshedsforskningens forskellige problemer, såvel hvad angår forskellige teorier og teorielementer som den empiriske udvikling. Langt hovedparten af artiklerne vedrører – i sagens natur – danske forhold, men der er også artikler, der beskæftiger sig med vesttyske, britiske og amerikanske problemstillinger og erfaringer.